

MAGYAR VIDÉK.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ

ÉS

TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

Megjelenik: Szerdán és szombaton.

Hirdetések

négyszet centiméternyi tér szerint számítatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyszet centiméterért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetők kedvezményben részesülnek.

Nyílt tér petisoronként 10 krajczár számítatik.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 6 frt.
Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára 6 kr.

A lap kiadóhivatala **Nobel Armin** könyvkereskedésben van, hogy az előfizetéseket küldendők, minden egyéb költésanyag a szerkesztő nevére (polgáriszkolai épület) ezímezendő.

A t. közönséghez!

Az új negyed- s illetőleg félév beálltán állunk tartjuk köszönetünket kifejezni az eddigi pártolását az azon kérelemmel fordulni a t. közönséghez, miszerint lapunkat ezenül is és fokozott mérvben szellemileg és anyagilag támogatni sziveskedjék.

Ismételve kijelentjük, hogy lapunkat ezenül is azon szellemben fogjuk szerkeszteni, mely a közepeten haladva figyelemmel kíséri városunk és vidékének társadalmi mozzanatait s minden párttól függetlenül nyilvánítja nézetét. Ha ily szellemben szerkesztett lapra szükség van, akkor a fent kért támogatásra bizalommal számítunk.

Pápa, 1880. június. 26-án.

A szerkesztőség.

Komoly szavak.

II.

Mult alkalommal röviden fejtegettük azon okokat, melyek egyik egyént a másik befolyása alá kényszerítik, s arra a következtetésre jutottunk, hogy minél több vagyont képes valaki összehalmozni, az az minél több alkalma van a meggazdagodásra, s ő ki is zsákmányolja ez

alkalmakat: annál önállóbb, szabadabb, s annál inkább hatalma alá fogja hajtani azokat, kik nem képesek megélni a nélkül, hogy idegen segítségre ne szoruljanak. Valamint azokra nézve is, kik eddig más hatalma alatt állottak, a rabszolgaság vagy bár szelid függés ana pillanattól fogva megszűntnek tekinthető, a mint egyszer saját erejükből képesek fűdözni anyagi szükségleteiket. Így a nőemancipáció is tényleg életbe lép, mihelyt a nők saját kenyerüket maguk megkereshetik, s nem lesznek többé e tekintetben a férfiakra utalva.

A mit így az egyénre nézve igaznak mondtunk, igaznak mondtuk azt az államra nézve is, mert az állam egyénekből áll, s e szerint a mint az egyének vagyonosak vagy nem, gazdag az állam vagy folytonosan csak deficitekkel küzd.

Ha tehát azt akarjuk, hogy valamely nemzet önálló, szabad és hatalmas legyen, mely habár nem gondol is határainak fegyveres erővel kiébb tolására, de ne is rettegjen esetleges kiltámadásoktól: úgy nemesak arra kell törekednünk, hogy az egyes polgárok minél több vagyont halmozhassanak össze, hanem még inkább arra, hogy minél számosabban legyenek az állam lakosai között keresetre képes egyének.

Midőn ez elv igazsága az első pillanatra szembeszökő, egyszersmind utal annak elkerülhetetlen szükségességére, hogy a nők előtt a kenyerkereseti pályák nyitva álljanak, s így

legfontosabb bizonyíték a nőemancipáció helyes voltára.

Sokan, kik magukat igen böles és okos embereknek tartják, azt állítják, hogy a nő élethivatása már természeténél, testi- és szellemi tulajdonainál fogva is egészen más, mint a férfé, s ez állításukhoz, nem hallgatván semmi érvre, mereven ragaszkodnak a halálíg. Rámondják, hogy a nő nem képes semmiféle oly élethivatásnak sikerrel megfelelni, melyhez magasabb szellemi képesség kívánatik, mely szeritők, csakis a férfi tulajdona, mert a nő aya ennyi meg ennyi grammal könnyebb, mint a férfé.

Valóban, igen lehet csodálni, hogy gyakran különben tudományos férfiaknak is mily nehéz, úgy szólván, az anyajettel beszitt előítéleteiktől megszabadulniok. Cato, a böles és híres római patricius, kinek törhetlen jelleme, tiszta erkölése és hazafiai érnyci méltán követendő például szolgálhatnak az utó kornak, kortásaival együtt meg volt a felől győződve, hogy a rabszolgának lelke nincs, és így azt megélni: nem vétek. Hanem arról aztán, hogy a nem született rabszolga, mikor vesztette el lelkét, a böles Cato sem nyújtott felvilágosítást.

Épen oly légből kapott, egy elfogadható ok által sem védett amaz állítás, hogy a nők képtelenek volnának azon életpályákra, melyek magasabb szellemi tehetséget kívánnak. Ezt is csak azért állítják, mert születésüktől fogva

T á r c z a.

Dervenyné papuskormánya és annak bukása.

(Eletkép.) Irta: Récz Márton.

Tisztelt olvasó közönség, bocsánat — mert jól tudom, hogy elvártnak volna töleim, miszerint ez életkép meggersztése előtt egy hatalmas indítványt tegyek a könyörtelen nők ellen, kik illetéktelenül bitorolnak jogart. Igaz ugyan orator fit — s hasztalan igyekszem azzá lenni, mert ha Titán Laezi magyhángzásu s meggyőző kifejezéseinek — úgy elbődít előadásának niveaujára bírnék jutni — el kellene buknom e kormány ellenhatása alatt. Minden kormány-féle bárány ehhez képest — nem fog ezen borotva, nem árt neki zuhany, vezérezkikk . . . csak egyetlenegy földi curája volna, de a szerencsétlen általvaló (férj), tehetetlen fogatba venni.

Az ilyen férjura jóformán az eredeti hún lett nagyobb mértékben a hatalmasság által kiszabva. Hiába nösint meg, mert az igazi családi boldogságot csak hűbél ismeri, lévén végzete: örökösen és örökös erkölcsi sententiaikat végig hallgatni, de erről az ugynevezett „kukli praedikációról” egy szót szóllani nem, ellentmondania pedig épen nem szabad.

Már uraim, én ezt constátálhatnám a legveszedelmesebb phylloxerának, mert érzéki, eszes élet képes tönkre tenni. Istennek tömeges halám tömjén füstjével áldozom, hogy nem vagyok ezzel sújtva, de minden óvintézkedést megteszek majdan, hogy ne is legyek — mert szemlélni is keserves.

Exempli gratia szolgáljon azoknak, a kiknek e való életkép.

Anno 187*-ben igazán világotam éltem. Elmult mint az ősi kód, azaz elpárolgott az a boldog időjárás — visszaidézhetlenül. Meennyiben mondhatnám azt az elmult időt sors helyzetemre vonatkoztatolag örömetjesnek, boldognak — érintetlenül hagyom: nem lévén ezélem önéletleírásí adni.

Elég az hozzá én az időben nevelőnek lettem a vadregényes göröcsébe meglíva. Igaznak bizonyult a latin adagium: Quem Dii odere paedagogum fecere, én ráim pedig ezen isteni gyűlölet egész őzöne lett zudítva. Lévén t. i. a családi élet megfordított rangban: feleségem a hatalom, a férjné a szolgai engedelmesség. Soha sem felejtém el, szakadt a záporosó, mint azóta még nem, s igen találóan mondtam ezen természetí jelenetét új állomásom helyére nézve szerencsétlen omen-nak.

Írányt, utat tévesztve-vestve magam sem tudom, hogy-hogy nem Dervenynékhöz érkeztem.

Derveny Gábor tekintélyes ur, azaz lehetne nagyterjedelmű birtokánál fogva — és még sem az. Szívesen láttak, csak én nem láttam szívesen a helyzetet, melyben fogadtak, ugyanis: Derveny Gábor uram tollat fosztott türelmes lelkelettel, Dervenyné asszonyom pedig a pulva pamlogon végig terpezkedtem a divatlapokban böngészgetett.

Mindjárt kezdtem magamat tájékozni. — De hát te ember, (hogy sértegette), nem tudtad uramöcsémét úgy informálni, hogy tegnap jöjjön, mikor oly szép verőfényes nap volt — nézd,

mint össze-visszaözött — ennek is, mint, minden rossz kimeneteli eseménynek te vagy az oka.

Mintha bizony az emberé kárhoztatott Dervenyn uram előreláthatná azt, hogy az ég esatornáí, mikor indulnak meg.

A szegény férj csak lapított. — Kérem nagyságodat — ez olyan nem várt fordulatú időjárásra vall e mai nap, hogy ezt bizony a letgapasztaltabb gazda, vagy időjós sem mondhatta volna meg előre.

Megmondtam én uramöcsém az én drágalatos férjemnek, hogy iparkodjak a sarju takarítást, hordassa be, de nem, ő kiinn hagyta — szárogatni; — most ott van ni, süsse meg — uszik a vízben Jajj édes uramöcsém az én férjem — ez Isten átka. (Bizony az, gondoltam), ezt haragos bánatában teremtette az ég (az is igaz) ennek egy házszályni tapintata, a legparányibb körültekintő figyelem nincs. Most ott veszekedik azzal a tollfosztással, nemhogy azt a Titusz gyereket hiná be, hogy bemutathassam önnök, édes nevelő ur.

— Óh kérem, hisz van időnk még rá. — De legjobb lesz édes nevelő ur, mielőbb, mert egészen ferde nevelés ver benne gyökeret, mi-óta hom van, s ennek is ki az oka az apja. Durva, szeles, rakoncátlan természetet tanusit, mert perze, az apja úgy bánik vele, — s látja a fiu, ha valami okosat tanácsolok az apjának, minő öntéjűséget, akaratossgógot tanusit. Nem tudok rajta faragni semmit. keresztül-Eszul olvasodást mindent, de hogy valamit merített volna buvárkodásából, sohasem tapasztaltam — s mit kellett temem — el-

főlöke cseng, mint oly jósigé, mely önmagát bizonyítja. A számtalan példa előtt pedig, melyeket az ő állításuk ellenére is a történelem fölmutat, s napjainkban szemlélhetünk, mintha szántsándékkal el akarnának bujni, mint midőn valaki elegendőnek találja a világosság megsemmisítésére, ha behunyja szemeit, s azt mondja, sötét van.

A nők minden szakma betöltésére ép úgy, egyenlőre sokkal jobban hivatottak, mint a férfiak, ha az tulságos testi erőmegfeszítést, különösen a karok nagy erővel történi nő mozgását nem igényli.

Voltak és vannak nők írók, politikusok, uralkodók; gyakoroltak befolyású államok és földrészek sorsára, melyek ügyeit sokszor böles tapintattal vezették, s bizony bizony nem egy rosszat háritottak el, mint Apafy Mihály erdélyi fejedelem neje is, habár nekik sem sikerült a férfi politikusok minden hibáját jóvá tenni. Nem rég tánt el a kor, melyben a magyar nők közül sokan könyvemlélit írták a Corpus jurist, s vezették és ékes latin nyelven védtek pörös ügyeiket. Voltak nők tudósok, föltalálók, s a szabad Amerika nem egy jeles nőhivatalokkal, ügyvéddel, orvossal, iparossal és kereskedővel díszeszkik. Nőorvosok különben egyebéit is vannak, mert belátták, hogy vannak különösen egyes nőbetegségek, melyek gyógyítására a nők alkalmasabbak, már csak azért is, mert a nő a nőhez természetserleg bizalmasabb.

Azoknak a böleseknek pedig, kik a nők kisebb agytömegéből akarnak bebizonyítani, hogy azok szellemileg alacsonyabb fokon állnak a férfiaknál, s ez által mintegy tudományos látszatot kaparnak adni állításuknak, azt felelik, hogy a szellemi tehetségek alacsonyabb vagy magasabb foka függ az agy tömegétől is, de nem egyedül attól, mert a kisebb agytömegnek meg finomabb lehet a szerkezete. Különben is a tudomány ezen ága, az agyszerkezettől még annyira fejletlen, hogy minden rá alapított vélekedés még talán igen sokáig csak pusztá vélekedés marad. És ha a nőknek kisebb az agytömegük, a férfiaknak meg a légző szerveik tökéletlenebb. A férfiak a mellkas alsó, a nők felső részével lélegzenek, s így a női tüdő a szénsavat röviddel uton, tehát gyorsabban eltávolíthatja valamint az oxygent is közvetlenebbül nyeri. Bontzani tekintetben emélfogva az arány helyre van állítva, mert a nő vére, nagyobb oxygentartalmánál fogva sokkal képe-sebb a szervezetre és így az agy oxydlására ép úgy, mint helyreállítására.

A magasabb szellemi munkára való képe-séget, tehát semmi módon sem lehet a nőktől elvitatni.

De talán a nemesebb érzésekben szenved-nek a nők hiányt? Oh nem, hisz kik állnak a jótékonyági egyletek élén; kiknek van fáradhatatlanabb türelmök; kik tudják gyöngé-zártan ölele minden könyvet. Ez valóságos iga rám nézve, engem terhel a gazd-ság körüli kül-és belteendő — ennek semmihez nem áll a keze. Azért ne tessék zokon venni ha vagy elszítja magát, vagy önfeladásában nem tesz rendén valmit.

— De hiszen kérem, ha jól tudom a tekintes ur vezetett gazdász, s egyes gazdasági szakze-keket is olvastam tőle, borászati értekezéseket is írt: s úgy is hallottam, nagyhirű gyakorlati gazdász.

— A patvarban édes uramésem. Irka-írkát éjjelost az igaz, és ez volt hibája, ő zimeres minta gazdaságban hitte a mienket, beleölt ezeket magfélébe, gépekbe — s ha meg nem akadályo-zom benne — most már ott volnánk, hol a mádi zsidó.

Ez alatt a fiu is bejött, azaz valóságosan be-rohant az ajtón s egyenesen az anyja ölébe vette magát, sárosan, — s csak rám se hederített.

— No édes Tituszom, ne légy oly szeles, látod itt a nevelő ur, ezután apád-féle magatartásod-dal föl kell hagynod; szót fogadj a nevelő urnak. Ő vele fogsz sétára is menni . . .

— Ugy-e édes mama, ezután a papa kettőn-keket fog a kis kocsival sétára vinni — jegyzé meg a gyerek szelesen.

— Nem édesem — gyalog sétához kell szoknod.

A gyermeket, kit, mint hamar a helyszöv-

deben ápolni a betegeket; kik számozhatnak jobban a szerencsétleneket! Nézé meg az anyát, midőn legmagasabb kötelességét tel-jesíti gyermek bölesége mellett, vagy a Gra-chusok és Pausanius anyját, s mond azután, hogy nem ismerik a nemesebb érzéseket, s hon-szerelmök kisebb, mint a férfiaké.

A szép iránti érzék, a symmetria fölfog-ása hangban, vonásokban és tárgyak elren-dezésében, az okok és okozatok finom ösze-függésének érzéke sokkal jobban ki van fej-lődvé a nőknél, mint a férfiaknál, s ez az, a mi a nők szobáit oly kedvessé és lakályossá teszi, s ez az, a minék hiánya miatt az agg-legények lakása oly rideg.

Minden nép még a legműveltelebbek is azok közül, melyek emberföltöli lényeket hisz-nek, az angyalokat nők alakjában ábrázolják; ezáltal mintegy önkénytelen elismerésüket nyil-ványítják, hogy a szöbek egzszermind job-bak is.

M o k o s K á r o l y .

Beküldetékek hozzánk a következő nemzeti fontosságú sorok:

Az Árpád-emlékszobor kérdése.

Jelige: A nemzet, mely már fényes múltja s nagy ösenék em-leké iránt is méltánytalansá-gal zökölt, ha nem vált, hasonlít egy hulló csillaghoz, mely gyorsan létünk s nyom nélkül elvész a népek hul-lámzó tengerében.

Nemzetünk élete egy hulló csillag bölygése, mely tündökölve halad bár ezer vesztélyek közt, de melynek pályafutását az örökös küzdelés egy váratlan vihára megsemmisítheti, s bár egy haldokló hős nem-zet végső küzdelmében a legdicsőbb, meghalni, megsemmisülni mégis úgy, hogy a lezajlott mult is nyomát vesztisse: ez a legszomorúbb vézet.

Átküzdöttünk ezer évet, egy viharos, multat, de e küzdelés, e mult emlékezet csak a mi lelkünk-ben él, s nem bírnak felmutatni egy darab követ sem, mely multunkat, első sorban pedig a honfog-lalás korszakot alkotó eseményét a nyilvános élet s a nagy világ előtt is fennen hirdethetné. Igaz ugyan, hogy részemről már több mint négy ízben kezde-ményeztem ezt úgy érdekelni mozgalmat, de mind-annyiszor kevés eredménnyel. A napi sajtó, külö-nösen a vidéki, hozzá szólt ugyan úgy a hogy a dologhoz, de nem lelkesített, s így minden a régi kerékgyábasba esett ismét vissza. A főváros t. Taná-csa fölterjesztéseimre (elsőször is 1875-ben, majd 1877-ben, 1879-ben kétszer, s 1880 elején) elis-me-rette ugyan, hogy föndalásunk megünnepléséhez a nagy Honalokó nevéét s emlékét szoros s szétvá-laszthatlan kapos fűzi, s hogy a „honfoglalás nagy eseményének megüzemlyítésé” oly szép s korszerű eszme, mely minden tekintetben méltó volna a föl-karolásra, de a pusztá elismerésnél soha tovább nem ment, sőt midőn később magáról a kérdésről már külön önálló munkát is írtam s nyujtottam be, meg sem hallgattattam, mert úgymond: magánosok által beadott munkalokó és javaslatok figyelembe nem vehetők.(!) Ily útvelél mellett aztán természetesen nem is esoda, ha a legjobb igyekzet is hajótörést szenved, mint a hogy szenvedtem én is, ki elől még az út is elzaratott, hogy ügyét, mely utóvégre is közérdeki nemzeti ügy, a főváros Képviselőre elő-vihesse.

szönyblől könnyen következtethetünk, az engedékeny bánásmód túlkényeztetta, mindenféleképp oda töreked-tem, hogy feslett szokásainból kivetköztessem s helyes irányu utra tereljem — sehogysam sikerült, igen mert a fiu iránt engedékeny és elnéző anya itt is kormány szerepet fejtett ki.

Ha megrovást érdemelt a fiu, ha büntetni kelle, a szerencsétlen apára zudult — hogy békítse az elérzékenyült magzatot, szedje elő játéka, mul-lattassa, vigye madarászni, lepékét hajszolni stb.

Mindenemű paedagogiai műveletben be-törtött a késem, s láttam, hogy kisérletim keserlevét — a jámbor apával itatta meg.

S ez így ment — mindenben, mindenkor — a férj volt a czélpont, bűnbakk.

Ha reggel a férj egy-két perczel később vitte ágyához a reggelt, mert ezt az ő kötelességévé tette, akkor agyonalesonyította lomhaságáért: — ha a kávé a legjobb is volt — vagy igen keserű-nek, vagy szeritőlőt édesnek találta; s eszerint elő-vezette fanyarnak, épének, pazarlónak tékozlónak a férjét — csakhogy legyen miért hatalmát érez-tetnie.

Ezen szánendő állapota a férjnek, annyira ér-zékenyen érintette idegzetemet, hogy szinte szakí-tani akartam állásomat; — s minduntalan azon tételődtem, mi uton-módon haritathatnám el ez átok

Legelőzabbakkal különben a vélemények előszór is a hely megválasztása s másodsor az iránt, melyik testület vegye kezébe a kezdeményezést. A mi a hely megválasztást illeti, úgy hiszem, egyszér s mindenkorra kimondottan tekinthetjük, hogy az Árpád-emlékszobrot illetőleg a főváros budai oldala combinatio tárgyat soha és semmi tekintetben nem képezhet. Az eszme gyakorlati oldalával tisztában nem levő képződés kívánhat csak olyat, miszerint ily emlékszobornak valamelyik budai vagy épen ó-budai hely eszesán, hol madár sem jár, kellene elhelyezést nyernie. Nyáron még csak megjárta az ily hely megközelítése, de telen, telen eszében sem jut vtlakinek ilyesmi. Valóban, az ember nem tudja, nevesse-e inkább vagy hosznakodjék ily ja vaslatok hallatára. Közékn, a főváros szívébe, a nyilvánosság e legfőbb helyére való ez emlék, oda hol naponként ezen és ezren megfordulhatnak mel-lette, ha valóban látható s népszerűség is föntartható s gyarapítható, hol benne a főváros is egyik legszöbb díszét s ékességét bírhatja, s hol végre általa a hozzá fűzött remények, érzelmek és vágyak is inkább istápolhatók. A vígadó előtti pompás fekvésű tér a mellett, hogy e czébra elegendő ter-letet nyujthat, még kisajátítási költséggel sem jár, a mi pedig az emlékszobor létrehozásának és a tér átalakításának költségét illeti, mert hiába a legfőbb a dolgban utóvégre is csak az, hogy az emlé-szobor létesítése sem a fővárosnak, sem az ál-lamnak semmi néven nevezendő megterheltségével nem járjon, dacára, hogy a melkeltt alaprajz sze-rintí ter 4—500,000 frtot igényelne, az nehány év alatt országos adakozásokból is összehozható.

Elismerem, hogy magában véve az „üdvélel-igen szép és — a hazai művészet fejlődése érle-kében — mielőbb megvalósítandó eszme, de hozzá sem az Árpád-Emlékszobornak, sem a honfoglalás ezredéves megünnepelésének semmi köze, és ezért határozatlan kárhözhatum kell minden oly törek-vésű mely akár az Árpád-emlékszobor, akár az ez-redéves ünnepély ügyét (mint azt Rózaa Péter a Széchenyi-szobor leleplezése alkalmából kiadott s s valódi lelkesedéssel írt füzetében eléggé meggon-do-latlanul javasolja), az üdvélelével, mely inkább csak a hazai művészet ügyének volna tekinthető, összekötésébe hozni vagy ennek alárendelni cé-zelozza. A honfoglalás nagy eseményének emlékezte s Árpád nevének s tetteinek dicsőségé sakkal fénye-szobban ragyog, senhogy a magyar nemzet nemes büszkesége és Árpád-emlékszobor kérdésének „on-álló megoldását” még ily oldalról is vesztélyzetni engedhetné. És ha a mindénáron — hegyescsu-ra és megközelíthetlenségre — kárhözhatni óhajtott üdvélel hánytvetél sorsán az Árpád név és a honfoglalás nagy eseményének varázsvál akarnak segíteni, ám tegyék, de az Árpád emlékszobor, ha csak valamelyik budai hely hozzá át nem jön, soha hegyet nem fog érinteni.

A mi pedig tisztán a kezdeményezést illeti, azt hiszem, az „Irók és Művészek Társasága” volna az, mely ha többet nem is, de egyelőre legalább a kezdeményezést a legszöbb sikerrel vehetné kezébe. E tekintélyes Társaság kobelében indult meg leg-újabbban az a szép mozgalom, mely minden jó, szép és tüdös eszű fölkarolásában, s a mennyire lehet-séges, érvényre emelésében is nyilvánul. Az író és művészet, ki leginkább hathat oda, hogy a közvé-lenyem, hogy a társadalom érdeklődését ily ügy iránt fölbresszse, melyet valóban senki sem méltá-nyolhatna ez időszertint jobban, mint épen csak az írói és művészi nemzedék.

E szerény sorokat tehát azon reményem kife-jezésével zárom be, hogy az „Irók és Művészek” alatt álló férj életérőlől a vállalkot szóró élet-vesztélyes fellegel.

Gondoltam valamit. — Nem-e jó volna e sze-gény férjet olykép megmennteni a boldogabb életnek, ha megszökésre beszélem rá. Ez vakmerő kívánság és kísérlet, mert akkor attól fog tartani Dervény uram, a páczba esavarintott férj, hogy elevenen széttagolja.

Megkísérlem. Mária nevenapját- mindég fényesen szöktá megünnepelni a Dervény-ház lévén t. i. névnappa a ház urnának és testi lelki kapitányának neve szintén Mária.

De elűtött a boldogság patronus szelid és jámbor természetétől az övé sokszor eszembe jutott; mikor nagyobb szerű intézkedéseket rendelt el, mint a menyek királynéja.

Dictum-factum a névünnepp közeledtével így szöllt férjéhez Dervényné:

— Te ember, neked tudom eszedbe sines, gondolsz is te azzal, hogy nekem egy kis örömet szerez, csak magad kényét-kedvét hajszolod. Nyak-mba jön a sok vendég itt van névnapom, te fil-le-det sem billegted, pedig egy kis vadpecsenyét teremteneid kell, akár kézzel akár lábbal.

— Jobb volna az ilyen költségés ceremóni-akkal felhagynunk, jegyzé meg a férj;

— Persze a te stoktis észrejárásod szerit

Álennyelhalmozó képessége van megtámadva s megcsökkentve, mint ezt Pettenkofer kísérletekkel bizonyította. És innen van az, hogy az opiumfélék által előidézett álvást soha sem oly áditó, mint a természetes.

Az álvást gátló körülményeket sem mindenkor hátríthatjuk el, mert ritkán vagyunk izzalmaink s indulatainknak teljesen urai. Vagy nagymérvű közönység, vagy rendkívül erős akarat s roppant önuralom kívánatlik ehhez. Így beszéltek Napoleonról, hogy bármikor, képes volt elaludni, ha akarta, még a lipseai csata alatt is. Ő tehát nemcsak azon adományt bíza, melylyel érzéseit bármikor legyőzhette, hanem még gondolkodásával is természetsszerűtlen időben hagyhatott fel. És, hogy ez utóbbi nem oly könnyű dolog, arról is meggyőződhetett mindenki. Midőn valami esete, teret élenek foglalkoztat: nem vagyunk képesek elaludni; ilyenkor meg kell kísérletünk gondolatainkat vagy elűzni, vagy azokat kevésbé érdekes dolgokra fordítani, hogy ne legyen gondolkodásunk, mely szóval, hogy az anyagcsere agyunkban lassabb folyamatot vegyen, azaz ununk kell magunkat. Evégre a legkülönbözőbb szerek vannak s ajánlatnak.

Kovácsics János.

Vidéki es helyi hírek.

Jókai Mór pápai volt lakóháza helyezett emléktábla leleplezési ünnepélyének programja: 1. Julius 17-én az érkező vendégek s küldöttek fogadása. — Esti 8 órakor ismerkedési estély a „Griff” fogadó éttermében. 2. Julius 18-án déli 11 órakor az emléktábla leleplezése a hosszú utcazi 972-dik számu ház előtt, a következő részletekkel: a) Szózat. Eneklí a főiskolai dalkör. b) Elnöki megnyitói beszéd Gyurátz Ferenczről. c) Alkalmi költemény Szavalja Mészáros Károly. d) Hymnus. Eneklí a helybeli polgári dalárda. e) A költő. Alkalmi óda Soos Lajosról. Szavalja: Orszói Jenő. f) Zárszó. Dr. Fejnyessy Ferencz alelnöktől. g) Szabadságdal. P. Tóth Kálmántól, zenéje Huber Károlytól. Eneklí a főiskolai dalkör. 3. Délután 1 órakor díszelő a „Griff” fogadó nagytermében. 4. Esti 9 órakor táncvigalom a „Casino” kertjé helyiségében.

Mint már lapunk szerdai számában jeleztük, holnap délután es este, és éjjel a helybeli „Polgári kör” czifrakertjében „grand mur” készül lenni, ha az eg esatónai valami feltűnő módon meg nem eredeik. Tudva levő dolog, hogy a kör mulatságai igen sikerültek szoktak lenni, minden hosszabb ajánlás helyett tehát az érdekesen összeállított változatos programot közöljük: Délután 3 órakor az ünnepélyesen feloldított kertben kezdődik a tekeverseny a következő díjazással: a) első díj legtöbb dobás háromszor 1 drb. arany. b) második díj legtöbb dobás háromszor 2 e. forint. c) harmadik díj legtöbb dobás háromszor 1 e. forint. Egy részjegy ára 10 kr. Délután 4 órakor megszólal Cseresynek K. hírneves zenekara és játszik felváltva szalon és tánczarábakat. A sötétség beálltával fényes kilavígítás, lampionok, bengalini tűz, gyönyörű tűzijáték, ropentypj eregetése stb. stb. és kezdete a táncnak. Tíz óra tájban tomlolajlák sok és szép nyerepméltárggyal. Egy tomlolajgy ára 20 kr. Belépti éjjel minosen, mindazonáltal kéretnek a tisztelt látogatók belépésük legalább egy tomlolajjegyet venni, mely jövedelemből a mulatság kiadásai fedeztetnek s a netáni maradék a „kör” könyvtára javára fordítatik, a melyre szives felléptések köszönettel fogadtatnak. Minél számsabb részvétet kér a rendezőség.

„Nevelő-intézet” gymnasiumi tanuló ifjak számára, Vargyas Endre, Győrmegeye kir. tanfelügyelője, gymnasiumi tanuló ifjak számára a jövő tanévtől kezdve „Nevelő-intézet”-et, conviciust nyit Győrött, melyben elhelyezést nyerhet minden 9—18 éves, illetőleg I.—VIII. osztály latiniskolai tanuló, akik az intézetben teljes ellátást, tanulmányaikban tanulást, rendszer felügyeletet s nevelést nyernek, a gymnasiumi tanulmányot pedig a győri szent Benedek-rendi főgymnasiumban nyilvánosan végzik, illetőleg tanulmányaik eszközökre ide bejárnak. Alkalmunk volt a hozzájuk beklüdtött programból meggyőződni arról, hogy az intézet realis alapon nyuszik s költségvetése a lehető legmegtűnyosabb, miért is az intézetet, mely a nevezett kir. tanfelügyelő gondozása mellett szakszerű vezetést alatt áll, melegen ajánljuk a vidéki jobb módu honortörök, birtokosok s egyéb tehetősb szülők figyelmébe. Az intézet-tulajdonos, kinek lakása Győr, király-utca. 4. s. alatt van, kívánatra bárkinek szivesen szolgál bővebb févilágosítással, vagy programmal.

Zsengeri Samu fővárosi iró és munkatársunk városunkba érkezett s néhány napig itt fog időzni.

Hol volt, hol nem volt, az tulajdonképpen is tartozik a dologra, — csak annyit árulunk el tehát, hogy nem a hetedik országban és nem is a kék tengeren túl, hanem mindjárt itt szomszédban,

egy híres egykori római tanyán történt keddről szerdára, hogy két úri ember, — kiket a pápaiak is ismernek, — napestig murizott, aztán pedig a „Wein, Wein Usang” elve szerint a mulatság második felkelése után is néztek. A duleineának nem volt kifogása a két úrhol álló „tisztességes” társaság ellen, de igenis kifogása volt annak a Pápatól érkező seladonnak, ki a duleineával nem egyeztet mondta el az „enyém tied” boldogító fogadását. — Általános remélés! — Szökés! — Többször földhöz csapás! A többit — az ég mély sötétségé nyelte el.

Megfoghatatlan, hogy Pápan az országos marhavásár napját megelőző éjszakán mindenkor történik egy vagy két tolvajlás, különösen a vendéglőkben többen együtt fekvő utasok, illetőleg marhavásárlók közül néha egy és ugyanazon szobában kettőnek is kímetszik. — Óvatosság tekintetéből jól megbemólt mellénynek azon oldalát, melynek belső zselében rendszeren erős kötőlékre kötött vászon zacskóba burkolt piros bugyelláris van elrejtve, homnt aztán gyakorlatlót ügyességgel, — a fíradt utas édes álmadozása alatt ki húzzák vagy egy pár ökörre vagy egy telen árára öszerakosagottat — néha költösn kért — öszepteg. A legjobb reményű vásárló mire felébred, első gondolata pénzét megtapogatni, de szörnyű ijedelmére a telt ersény helyett, csak összeméltelt puruczájában akadnak meg újjal, melyből a vásárlandó marháák szerencsétlenségére ellopották. Néha megtörténik, hogy az illető károsult épen a tolvajlás közben ébred fel, a tolvajt megfogja, de a sötét szobában kezéből kisiklik, utána tapogat, de a tolvaj megnemkül.

F. hó 6-án tartott marhavásár napján hajnalban egy kisbaráti embertől 100 frtot vettek el, egyik korszamban mellényét agyon metétek, ezen károsult a tolvajlást hamar észrevelte, hármánzi kezdett, a tolvajok hármán voltak, a korszamból kúrurrantak, ő utának ment, de segítségére senki nem jött. A gróf kertig áldozte őket, de azok késékek fényegyettek, miután segítség nem érkezett, egyedül pedig három elien és minden védelmi eszköz nélkül életét látta veszélyeztetve, kénytelen volt őket pénzével futni hagyni. Az ily gyakori és veszélyes események ellen a rendőrségnek övintézkedést szükséges volna életbeleptetni, marhavásár előtti este minden vendégölt, korszamát, hol utasok lálnak sorba járni, a vendégöltöt vendégeivel együtt óvatosságra inteni, a gyanusnak látszó egyéneket ez alkalommal össezszedni, és ártalmatlanná tenni. — Bizton remélhető, hogy az ily erlyes eljárás után a korszami zsebméltelés és fotogatásnak eleje fog véteni.

Horváth Istvánné és Horváth Ferencné csere-regi lakosok és ismert zsebtolvajok vásárnapij ranggal idejekarán — mielőtt valakit kizselőbéltek volna elfogatnak, lopott tárgyi semmi sem találtatott náluk: elzártatnak, és csütörtökön reggel tolonex uton ballagtak Csepreg felé.

Duna-Almásan a vendégölt istállójában egy ismeretlen koldus halt el. F. hó 1-én, ki még beszélt tudott, magát pápai illetőségűnek vallotta. — Igazolányva semmi, mintegy 50 év körüli — szöke gömbölyű arczu. Az illetőség és személvazonosság megállapítása iránti nyomozás a rendőrség részéről folyamatba vétetett.

Hallatlan uszora. Amint hírlík, van városunkban egy pénztözszer asszony ki azon élsőköid, hogy kölcsönököt ad. Egy forint után egy óra 5 krt. buz. Már most aki egy évig le nem fizeti a kölcsönövt forintot 60 kr. kamattal adós — s e szerint 100 frt. kölcsönövt öszepteg után egy évig 60 frt. a kamat vagyis 60 %. Libera non Domine!

Se pénz, se — — tehén, ezt monhatta az a szegény asszony, — valami Vaspékne, — a ki a keddi marhavásárra ment, hogy öszeptekporagott 75 forintoskáján telenet vásároljon. Mialatt neki való állatot keresett s alkudozott, azalatt zsebéből kilopták a pénzt. A tettest bajos lesz megtalálni, mert nem fogták meg „in flagrante”.

Hamis tizforintosok forgalmára ismertek rá a fővárosban, melyek fényképleynomatoknak látszanak, s oly hí utazatók, hogy a legszakavatoltabb pénzismerőt is könnyen tévúra vezethetik. A vizlenyomatok is megvanak bennük. A főpostán ez ideig 7 darabot ismertek föl. Ismertető jeleik: Serie P. P. s* No 874899.

Uj szőlőrovar. Öfrösön (Biharm). Lakos Alajos udvarkerti szőlőjében uj szőlőpusztító rovart fedeztek fel, mely szakértői megállapítás szerint „Bostrichus dispar” nével jeleltetik — a szőlőveszszök gyüncének tövén egy-egy szu módjára furt lyukban fészkel és pusztít a szőlőveszszök belsejében. A szakértők oda nyilatkoztak, az ily vesszőket le kell metszeni és el kell égetni.

Jó tudni. Németországban ismétetlen kimonadott bíróságilag, hogy büntendő cselekményt képez az, ha valaki adósát levelező lapon szőlítja fel adóssága törlesztésére. És van benne valami.

Közvetlen közlekedés Balaton-Füredre. A magyar vasutak igazgatóságai f. é. július 15-étől szeptember utófélig (október 31-éig érvényes) Balaton-Füredre szóló mérsékelt áru közvetlen menetjegyeket fognak kiadni. Ezen menetjegyek a es. kir. déli vasut Siofoki állomásáról Balaton-Füredre és

visszaváló utazásra jogosító szelvényvel vannak ellátva, mely szelvény visszautazás alkalmával a latoról való kiszállásnál oldszedik; a menetjegy azonban van utas birtokában marad s a visszautazásra szóló mérsékelt menetjegy váltása alkalmával a síófoki vasuti álmomás átadódik. Ezen jegy bemutatása nélkül a síófoki személyépítészért terti-jegyet nem szolgáltató ki. F. H. H.

Várogyászto szerencsétlenségéről értesülünk a Fertő vidékéről. Mint a „Gy. K.” írja mult vasárnapon ugyanis Sopronból 12 fiatal ember a Fertő taván kéjszónakázást rendezvén, a hirtelen jött ropant szelvíhar ladjúkat felfordította, s mind a 12 fiatal embert a hullámokba tenet. Eddig — mint értesülünk — csak egynék holt tetemet találtak meg.

Városunkban meghaltak f. hó 1—7-ig: Ambros István gyermeke Márton, r. k. 5 éves, bright-kor. Kovács József gyermeke Pál, r. k. 3 órá, szivkor. Strasser Adolf gyermeke Lajos, izr. 6 éves, agylob. Mészáros János leánya Zsófia, r. k. 5 hónapos, sorvadás. Rácz Mihályról, r. k. 52 éves, sorvadás. Stókl József gyermeke Károly, r. k. 2 napos, gyengeség.

Gabon a-árak.

PÁPA:

100 klg. vagyis métermázsánként.

Buza: jó 11 frt. 50 kr., közép 11 frt. — alsó 10 frt. 50 kr.
Rozs: jó 9 frt. 50 kr., közép 9 frt. 25 kr. — alsó 9 frt. — kr.
Árpa: j. 7 frt. 60k.r. 7 frt. 30 kr. és a. 7 frt. — kr. Zab: j. 8 frt. — kr. k. 7 frt. 80 kr. 7 frt. 60 kr.
Tengeri: j. 8 frt. 20 kr. k. 8 frt. — kr. és a. 7 frt. 80 kr.
Burgonya: — frt. — kr. közép 3 frt.
Szena: 2 frt. 80 kr. 2 frt. 20 kr.
Zsup: 2 frt. 80 kr. 2 frt. 20 kr.

Pápa, 1880. július 9.

Woitza József.
polgármester.

Szerkesztői levelezés.

V. E. Ön csak verset, rimeket csatogtat, s az értelmi össezfűgésre mit sem ad. Lát a technikai keltek, az egység hol maradnak. S igaz ez?

„Píezi ajkaid mint a piros cserezyne
Mintha csak a eszóra volna teremtve.”
Téhat olyan pizik-kiesi, szebb lett volna talán „csesze”; aztán a leánykák nem eszóra teremtöt? Erez ön, de verszézke még gyenge — nagyobb gondal írjon.

Felelős szerkesztő: Bánfi János.

NYILT TÉR.

Minden külön értesítés helyett van szerencsének rokonaink és ismerősainkkel eljegyzéseinket ezen uton tudatni:

Lázár Mari Deutch Dávid

Ajka. Pápa.

A csépléshez szükséges köszén

Jutányon áron kapható
a vasuti állomásfőnökségnél
PÁPÁN.

JELENTÉS.

Ezzel értesítem a nagyérdemű közön-séget, hogy udam, az első zsák-kölesönző intézetemben, mindennemű

gabna-zsákok

olcsó feltételek mellett, kölesön vehetők; egyzersimint tudomására adom a nagyérdemű közön-séget, hogy ugyanitt még mindennemű

uj gyapju- és gabna-zsákok,

valamint mindennemű

vászon- és kautsuk-ponyvák

is a legolesőbb áron kaphatók. (A kautsuk-ponyvák igen előnyösek gépekre eső ellen, és gabnakazalok befedezésére tűz ellen.)

Mindenemű megrendelések postason teljesítetnek.

Teljes tisztelettel

BETTELHEIM RAFAEL,

Pápan.